

PAPER DETAILS

TITLE: Türklük Bilgisi Arastirmalari

AUTHORS: Hikmet KORAS

PAGES: 243-248

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/156889>

Yayın Tanıtım

Journal of Turkish Studies - Türklük Bilgisi Araştırmaları (TUBA), Volume 30/I-II-III, “*Festschrift In Honor Of Orhan OKAY*”, Published At The Department of Near Eastern Languages and Civilizations Harvard University, 2005-2006.

Yard. Doç. Dr. Hikmet KORAŞ*

1950’li yıllarda İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde başlamış olan sınıf arkadaşlığı, 1960’lı yıllarda Erzurum Atatürk Üniversitesinde mesai arkadaşlığı ve meslektaşlığı dönüşen; Şinasi Tekin ve Orhan Okay’ın yakınlık ve samimiyeti; Şinasi Tekin’in Erzurum’dan ayrılıp Amerika’ya gitmesiyle küllenmemiş... Merhum Şinasi Tekin, bu uzun soluklu dostluğu, Orhan Okay’ın emekli olmasından sonra, eşiyle birlikte editörü olduğu derginin bir sayısını arkadaşına ayırarak, hem Türk kültür ve edebiyatına çok emeği geçen bir bilim adamına vefakârlık göstermiş hem de arkadaşlığını taçlandırmış.

Adeta, ecel onun bu görevi yapmasını beklermiş gibi... Derginin hazırlandığı 2004 yazında hocanın vefatı, Türklük Bilimiyle uğraşan herkesi derinden üzdü..

Editörlüğünü merhum Prof. Dr. Şinasi Tekin ve değerli eşi Prof. Dr. Gönül Aypay Tekin’in yaptığı, Harvard Üniversitesi Yakın Doğu Dilleri ve Medeniyetleri Bölümünün yayın organı Journal of Turkish Studies(Türklük Bilgisi Araştırmaları TUBA)’nın 2006 30. sayısı, III cilt hâlinde Prof Dr. Nâzım Hikmet Polat’ın misafir editörlüğünde, “Orhan Okay” armağanı olarak hazırlanıp yayımlanmıştır.

Armağan, Prof. Dr. Orhan Okay’ın bir fotoğrafıyla başlıyor. Derginin üç cilt hâlinde yayımlanmış olan 30. sayısını, genel olarak iki bölüme ayırmak mümkün. Birinci bölüm Prof. Dr. Orhan Okay’ın biyografisi ve hakkında yazılanlar, ikinci bölüm ise adına yayımlanmış makalelerden oluşmaktadır.

Birinci ciltte yer alan, Roma rakamıyla numaralandırılmış yüz sayfalık ilk bölüm, M. Orhan Okay biyografisi ile başlar. Kim tarafından yazıldığı belirtilmeyen biyografi yazısında; Orhan Okay’ın ailesiyle çekilmiş bir çocukluk, üç tane de öğrencilik ve meslek yıllarında arkadaşları ile çekilmiş fotoğrafları yer almaktadır.

Orhan Okay’ın hayat macerasının titizlikle verildiği biyografisi, aynı zamanda onun ruh dünyasına da kapı aralar bir üsluba sahiptir. Doğ-

* Niğde Üni. Fen-Edebiyat Fak. TDE Böl., **El-mek:** hikmetkoras@gmail.com/ hikmetkoras@hotmail.com

duğu ev, çocukluğunun geçtiği çevre, okuduğu okullar, bu okullara girişi ve yaşadıkları aynı zamanda onun geleceğini hazırlayan amiller olarak edebi bir üslupla verilmiş. Biyografi ise M. Orhan Okay'ın kazandığı ödüllerin listesi verilerek noktalanır.

Erdoğan Erbay'ın hazırladığı “*M. Orhan Okay Bibliyografyası*”, 17 maddeden oluşan “*A. Kitaplar*”, altı maddeden oluşan “*B. Ders Kitapları ve Notları*”, bölümlerini, “*C. Kitapların Tanıtımı*” bölümü takip ediyor. Burada “Kitaplar” başlığında verilen listedeki “Silik Fotoğraflar” (Ötüken Yay. İstanbul 2001, 323 s.), belki de hakkında daha geniş bir yazıya yer verildiği için, tanıtılmamıştır.

Daha sonra 190 maddeden oluşan “İlmî Yazı ve Makaleler” ve “Ansiklopedi Maddeleri” adlı kısım geliyor. Buradan anlaşıldığına göre Prof. Dr. M. Orhan Okay, Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi’nde altı, TDV/DİA İslam Ansiklopedisinde 49; Büyük İslam Tarihi’nde bir; Büyük Türk Klasiklerinde 27; İl İl Büyük Türkiye Ansiklopedisi’nde bir; Tanzimat’tan Günümüze Aile Ansiklopedisi’nde bir; Osmanlı Ünlüleri Ansiklopedisi’nde iki; Tanzimat’tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi’nde 34; Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi’nde iki; Osmanlı Uygarlığı’nda bir ansiklopedi maddesi kaleme almıştır.

“Sohbet ve Mülakatlar” başlığında 49 sohbet ve mülakat; “Anket Soruşturma” başlığında 10 anket-soruşturma; “Hatıralar” başlığında 113 hatıra yazısı; “Denemeler” başlığında ise yayımlanmış 68 deneme türünde yazının künyesi verilmiştir.

“Yönettiği Lisansüstü Çalışmalar” başlığında yönettiği 24 yüksek lisans tezi ve tezi çalışan öğrencilerinin ismi; yine “Doktora Tezleri” (yanlışlıkla “Tamamlanmış Yüksek Lisans Tezleri” diye yazılmış) başlığı altında, yönettiği 16 doktora tezi ve tez öğrencilerinin isimleri verilmiştir. Bu listenin kabarıklığı, Prof. Dr. M. Orhan Okay özel sayısının üç cilde ulaşan geniş hacmini de izah edebilecek unsurlardandır.

“Gemilerin Geçtiği Umman” başlıklı yazı, Nazan Bekiroğlu’nun yayımladığı “Cümle Kapısı, İstanbul 2003, Timaş Yayınları 1017, 240 s.” kitabından alınmış, hocasını anlattığı duygu yüklü cümlelerden oluşur. Yazı “*Sizi anlatamadım istediğimce. Kifayetsiz olduklarını hep biliyorduk ama kelimeler müstamelmiş, ben bunu bu günlerde öğrendim.*

Haydi itiraf edin Güzeller Güzeli Hocam, bana bunu öğretmediniz.” sözleriyle biter.

Eski bir siyaset adamı Ferruh Bozbeyli “Orhan Okay Bey” başlıklı yazıda, bize, onun soyadının anlamını ve bu kelimenin macerasını verir; “*Prof. Orhan Okay, bir kültür adamı olarak, eserleriyle “hizmet ehli”*

olma payesine ulaşmış bir arkadaşımızdır” ifadesi ise Okay hoca hakkındaki söylenebileceklerin özeti ve noktası mesabesinde.

Osman Gündüz’ün “Bir Kitap ve Bir Portre” başlıklı yazısında, hocanın biyografisinde gözden kaçan/veya bilerek verilmeyen **Silik Fotoğraflar** kitabı anlatılır. Bu yazıda “*Silik Fotoğraflar, her şeyden önce Okay’ın bakış açısından ve onun dikkatiyle anılarına karışmış bir portreler kitabı değil. Büyük bir bölümü ya bir ölüm yıldönümü münasebetiyle ya da uygun bir sebebe bağlanarak yazılmış.*” ifadeleri kitabın macerasını ve doğuşunu; “*Silik Fotoğrafları okuyanların portrelerde adı geçen şahsiyetlere ait bu güne kadar bilinmeyen pek çok ayrıntıyı fark etmeleri yanında; iddiasız, öne çıkmayan ama kararlı ve sakin yaratılışlı, sabırlı ve mütevazı bir gönül adamının, idealist bir öğretmen, titiz bir ilim adamının, tok ve zengin gönüllü “müstağni bir insanın hayat hikayesini de öğreneceklerine inanıyorum.*” ifadesi ise M. Orhan Okay’ı en iyi anlatan cümlelerdendir.

“*Taşrada Medeniyete Açılan Bir Kapı*” Mustafa İsen’in; “*Kültür Dünyamız İçindeki Kimliğiyle M. Orhan Okay*”, Alim Kahraman’ın; “*M. Orhan Okay’ın Dünya Görüşü ve Bunun Edebiyat Araştırmalarına Yansımaları*” Alaattin Karaca’nın; “*Karlıdağ Başında Bir Yaz Güneşi: M. Orhan Okay*” Turan Karataş’ın; “*Orhan Okay Hocamdan Bir Hatıra Bir Ders*” Ali İhsan Kolcu’nun Orhan Okay’ı anlattıkları yazı başlıkları.

“*Sınıf Arkadaşım..., Hayat Arkadaşım*” başlığı ise eşi Mübeccel Okay tarafından yazılmış. Mübeccel Okay bir eş olarak duygularını “*1949’da Vefa Lisesindeki sınıf arkadaşım, 1959’dan beri hayat arkadaşım ve can yoldaşım, dostum, herşeyim... Sevgi, saygı ve karşılıklı anlayış içinde geçen otuzsekiz senelik bu güzel beraberliğimizin, sağlık ve saadet içinde de devam etmesi için dua ediyorum.*” cümleleriyle dile getiriyor.

“*Okay Hoca*” başlığında Nâzım H. Polat, bir edebiyatçı-şair olarak hocayı, aruz vezniyle yazdığı şu rubâide anlatır:

Gökte yıldız çokça, ay bir tânedir
Yerde ses binlerce, nây bir tânedir
Âlim insan, ârif insan az değil
Var fakat, Orhan Okay bir tânedir.

Dörtlük hem hocayı, hem Nâzım Hikmet Polat’ın hocaya karşı duygularını en veciz şekilde anlatmaktadır.

Bekir Sıddık Soysal’ın “*Sessiz İrşad Üzerine Hafıza Yoklamaları*” başlığı, M. Orhan Okay hocanın anlatıldığı ilk bölümün son yazısıdır.

Bu bölümdeki yazılardan, M. Orhan Okay hocanın kendisinden sonraki yetişen nesil üzerinde çok büyük bir etkisi ve emeğinin olduğu

anlaşıyor. Bibliyografya bölümünde listesi verilen eserler, aslında bir ömre sığacak gibi değil. M. Orhan Okay hoca bu gün bizim hasretini çektiğimiz insan tipinin en güzel örneklerinden birisi. Aslında yüz sayfanın anlattığı gerçek budur.

İkinci bölümü oluşturan yazı sayısı ise toplam 55 tanedir. Bu ellibeş yazının 18 tanesi birinci, 19'u ikinci ve 18'i üçüncü ciltte yer almaktadır.

Birinci ciltte, Okay'ın biyografisinden başka iki Türkologun daha biyografileri var. Fakat bunlar maalesef vefatları münasebetiyle kaleme alınmış yazılar: Helga Anetshofer'in *"Long Live Ottoman Studies: Andreas Tietze"*; Mustafa Kaçalın'ın *"Prof. Dr. Şinasi Tekin (28 Eylül 1933-16 Eylül 2004)"* başlıklı yazıları. Biyografisi yazılanlardan Andreas Tietze, ömrünü Türk kültür ve edebiyatı için çalışarak geçirmiş bir alim; diğeri ise tanıtımını yaptığımız derginin editörü, yeri doldurulamayacak kıymetli bilim adamı, ömrünü milletine adanmış, tevazusuyla alanında çalışanlara ve dava adamlarına örnek insan, Prof. Dr. Şinasi Tekin hakkındadır.

Mustafa S. Kaçalın, Şinasi Tekin'in biyografisine *"71. yaşında 2004 maymun yılı 9. ay 16. günde Hakk'ın rahmetine kavuşmuştur."* cümlesiyle, kendi kaleminden verdiği ve terekisinde olan biyografisini eşinin verdiğini belirtir. Tanıtımını yaptığımız dergi, Şinasi Tekin ile Fahir İz tarafından 1977 yılında *"Mümkün olduğu kadar Türkçe yazı neşretmek suretiyle Türkçenin ilim dili olmasını sağlamaya çalışmak."* amacıyla çıkarılmaya başlanmış, bilahare eşi de bu dergiye katılmıştır. Kendi yazdığı biyografisinin *"Kültür"* başlığı altında şunlar okunuyor:

"Batılı kendi kaynaklarını bu usullerle çoktan neşrettiği için, sosyal bilimlerin her dalında türlü türlü metotlar, usuller geliştirmişler ve bunları başarılı bir şekilde kendi toplumlarının geçmişine tatbik etmişlerdir.

Bizim aydınlarımız bu usulleri öğreniyorlar ve toplumumuzun eski dönemlerine tatbik etmeye kalkışıyorlar: ama sonuç hemen her defasında çarpık ve yanlış çıkıyor. Çünkü kullandığı kaynaklar ya eksik ve tenkitsiz bir neşre veya eski eserden gelişigüzel yapılmış bir seçmeye dayanmaktadır. Onun için sosyal bilimcilerin geliştirdikleri metotları geçmişimize tatbik edebilmemiz için her şeyden önce eski metinlerimizin güvenilir ve tenkitli baskılarının yapılması şarttır!"

(Anlaşıyor ki Prof. Dr. Şinasi Tekin, medeniyet buhranımızdan çıkış için gösterdiği yoldan önce kendisi yürümüş) Belirtilen yazının *"Eserleri"* bölümünde Tekin'in 1958'den vefatına kadar yayımlanan bütün eserleri içine alan 205 maddelik bir bibliyografya verilmiştir.

Orhan Okay'ın kendisi için çıkarılan bu sayıda, derginin editörü ve arkadaşının vefatı dolayısıyla kaleme alınmış *"Hayat Mayat Diyorlar..."* başlıklı bir yazısının bulunması ise hüznölendirici bir tecelli...

Okay, *"Ölüm, yarım yüzyılı geçen bir dostluğun zahiri bağlarından birini daha çözdü. Fakülte ilk sınıftan beri arkadaşım, meslektaşım Şinasi Tekin'i geçtiğimiz Miraç Kandili günü Edirnekapı Şehitlik Kabristanı'nda toprağa verdik. Çözülen zahiri bağlar dedim, çünkü kalp bağları kolay çözülüyor. Çok ölümlerin arkasından 'kalbimizde yaşıyor' sözleri ne kadar rahat söylenir. Ama Şinasi'nin ölüm haberini aldığımından beri aklımdan çıkmayan bir kalbolma hadisesi, bana onun hayatla mayat arasında bir aralıktan hâlâ bizi seyrettiğini zannettiriyor."* diyerek, ölümünü kabullenmekte zorlandığı arkadaşı ve meslektaşını, yaşanmış bir olayla bizlere anlatır.

Biyografilerin dışında, Hasan Akay, Adnan Akgün, Şerif Aktaş, Nazan Bekiroğlu, Bahriye Çeri, Gökhan Çetinsaya, Yılmaz Daşcıoğlu, İnci Engünün, Alim Kahraman, Ramis Karabulut, İrfan Karakuş, Emel Kefeli, Ali İhsan Kolcu, Abdurrahman Kolcu, Hidayet Özcan, Nezahat Özcan, Nazım Hikmet Polat, Nuri Sağlam, Mehmet Tekin, Hayriye Topçuoğlu, Abdullah Uçman, Sema Uğurcan, Hüseyin Yorulmaz, Gencay Zavotçu Yenileşme Dönemi Türk Edebiyatı ;

Abdülkerim Abdülkadiroğlu, Adnan Akgün, Tülay Gençtürk Demircioğlu, M. Fatih Köksal, İskender Pala, Gönül Tekin ve Fatma Büyükkarcı-Yılmaz Klasik Türk Edebiyatı;

Nurettin Albayrak, Işıl Altun, Faruk Çolak ve Ayfer Karakaya-Stump Türk Halk Edebiyatı ve Halkbilimi;

Ali Akar, Rysbek Alimov-Kubat Tabaldiyev, Galip Güner, Sadettin Özçelik, Muna Yüceol Özezen, Mahmut Sarıkaya, Fatin Sezgin, Serkan Şen Münevver Tekcan ve Zikri Turan Türk Dili;

Ali Şükrü Çoruk, Mustafa Denктаş, Yıldray Özbek, Ali Birinci, Salih Özkan ve Ahmet Tetik ise tarih-sanat tarihi alanlarında yazmışlardır.

Prof. Dr. M. Orhan Okay için çıkarılan bu dopdolu sayının ortaya çıkmasında emeği bulunanları kutlar; Tekin için (mutlaka) çıkarılacak sayının da bu kadar dolgun olmasını dileriz.